

Vlaams
Parlement

vergadering **C88**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid

van 11 januari 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Peter Wouters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de aanvraag van Waalse bedrijven voor een Europese oorsprongserkenning voor Ardense salami en de gevolgen daarvan voor Vlaamse vleesproducenten – 729 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Johan Verstreken aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de tussentijdse evaluatie van de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) inzake de toekomstverkenning 'problematiek in de Vlaamse visserij' – 733 (2016-2017)	6
VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de herziening van de Europese verordening inzake biologische landbouw – 787 (2016-2017)	10
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over een coherent beleid voor het Vlaamse voedselsysteem – 811 (2016-2017)	12

VRAAG OM UITLEG van Peter Wouters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de aanvraag van Waalse bedrijven voor een Europese oorsprongserkenning voor Ardense salami en de gevolgen daarvan voor Vlaamse vleesproducenten – 729 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Voorzitter, collega's, minister, ik wens iedereen een smakelijk en lekker jaar met goede streekproducten. Daarover gaat natuurlijk ook meteen mijn eerste vraag.

Waalse vleesverwerkende bedrijven hebben een Europees dossier opgestart om de Ardense salami te erkennen als beschermde geografische aanduiding. Waals minister van Landbouw René Collin heeft het dossier bij de Europese Commissie ingediend. Als Europa de aanvraag goedkeurt, mag de Ardense salami enkel nog in de Ardennen worden geproduceerd.

Vlaamse producenten van de salami zijn niet blij met de aanvraag. Volgens hen wordt de salami zowel in Wallonië als in Vlaanderen gemaakt met hetzelfde varkensvlees en zit de specifieke smaak enkel in de bereidingswijze. Dat is ook al jaren zo. Dertig jaar geleden stond het recept van de Ardense salami al in mijn handboeken voor de spekslagerij, voor het vervaardigen van charcuterie dus. Ik heb de salami zelf gemaakt en ik ben een Vlaming, geen Ardenner. Technisch moet het dus kunnen. De Vlaamse producenten pleiten daarom ook voor een lastenboek. Zo kan de Ardense salami enkel volgens bepaalde voorwaarden worden gemaakt.

U, minister, gaf in enkele media al aan dat u een overgangperiode wilt instellen. De Europese wetgeving biedt die mogelijkheid, zodat Vlaamse bedrijven zich aan de nieuwe situatie kunnen aanpassen. Wallonië wil een overgangstermijn alleen toestaan op voorwaarde dat op de verpakking al wordt vermeld dat de producten niet in de Ardennen zijn gemaakt.

Hierover heb ik volgende vragen, minister. Wat is uw visie op de aanvraag van Wallonië bij de Europese Commissie om de Ardense salami een beschermde geografische aanduiding toe te kennen? Welke maatregelen neemt u in deze kwestie voor Vlaamse vleesproducenten? Hoe wilt u de overgangperiode vormgeven?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ook van mij aan iedereen de allerbeste wensen voor het nieuwe jaar. We kijken uit naar een jaar vol goede samenwerking, in het belang van onze Vlaamse land- en tuinbouw.

Mijnheer Wouters, wanneer ik u op woensdagvoormiddag hoor praten over onze kwaliteitsproducten, dan loopt het water me steeds in de mond en krijg ik honger. Dit is een delicaat uur om deze commissie te laten plaatsvinden, voorzitter. Maar goed, we proberen ons te concentreren op de essentie en op de vragen.

Ik wil eerst het algemene principe schetsen. De lidstaten van de Europese Unie beschikken over een uitgebreid palet aan typische landbouwproducten en voedingswaren, die vaak ook internationaal een heel sterke reputatie hebben. Zodra een streekproduct internationaal zo'n goede reputatie heeft opgebouwd, beginnen er natuurlijk commerciële belangen te spelen. Dan gebeurt het dat het streekproduct concurrentie krijgt van producten die zich voordoen als het origineel, maar dat eigenlijk niet zijn. Die concurrentie ontmoedigt niet alleen de lokale producenten, maar misleidt ook de consument.

Daarom heeft Europa in de jaren 1990 binnen het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid een juridisch kader uitgewerkt om de lokale producenten van streekgebonden kwaliteitsproducten te beschermen. Er zijn drie types. Een eerste is de gegarandeerde traditionele specialiteit, de GTS, een tweede de beschermde oorsprongsbenaming, BOB, en ten slotte een derde, de beschermde geografische aanduiding, BGA. In Vlaanderen hebben we de voorbije jaren al verscheidene streekproducten laten beschermen. Typische voorbeelden zijn de Geraardsbergse matten-taarten, de Gentse azalea's, het Brussels grondwitloof en zelfs de oude Geuze.

Belangrijk om te weten is dat dergelijke beschermingsdossiers niet door de overheid worden opgestart. De lokale bedrijven doen de aanvraag. Ze moeten een uitgebreid productdossier opmaken en een heel traject doorlopen. Uiteindelijk neemt altijd de Europese Commissie de beslissing. Dat is ook logisch, omdat de bescherming geldt voor het hele grondgebied van de Europese Unie en soms zelfs daarbuiten, als dat in handelsakkoorden met derde landen wordt afgesproken.

Wat is nu mijn visie op het specifieke dossier van de Ardense salami? Ik ben van mening dat de salamiproducenten uit de Ardennen het volste recht hadden om zo'n dossier op te maken, net zoals Vlaamse producenten dat ook hebben. Noch ikzelf noch de Waalse overheid, maar enkel de Europese Commissie kan concrete dossiers beoordelen. De Europese Commissie gaat daarbij niet over één nacht ijs en toetst verschillende zaken af. In dit dossier heeft de Europese Commissie nog geen beslissing genomen. We kunnen er dus niet op vooruitlopen.

Ik weet dat een Vlaams vleesverwerkend bedrijf gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid om een overgangstermijn te verkrijgen ingeval de bescherming er komt. Het bedrijf heeft de vraag al aan de Europese Commissie gesteld. In de procedure is ook opgenomen dat een bedrijf dat kan. Dat lijkt me zeker gerechtvaardigd, maar opnieuw is het de Commissie die een beslissing moet nemen. Ik sta achter het verzoek om een overgangperiode en ondersteun dat ook. Niet wijzelf zullen uiteindelijk de beslissing nemen, maar ik begrijp de bekommernis, sta volledig achter de vraag, maar de Ardense producenten hebben natuurlijk het recht om die vraag in te dienen. Als we ons daartegen zouden verzetten, zou er wel eens verzet kunnen komen tegen aanvragen vanuit Vlaanderen. Het is dus niet zo simpel.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ten dele kan ik inkomen in wat u zegt. Het is belangrijk dat bepaalde zaken worden beschermd. Er zijn eeuwenoude recepten waarop verschillende namen zijn geplakt, zoals Ardense paté en boerenpaté. Dat zijn min of meer dezelfde producten. Als morgen de Waalse vleesbedrijven op die producten het label 'Ardens' gaan plakken, dan kan dat toch niet betekenen dat een bedrijf dat al dertig jaar dat product maakt, daar het slachtoffer van wordt. Het zou al te gek zijn dat dit bedrijf dat product niet meer zou mogen maken of verplicht zou worden om het een andere naam te geven.

Ik deel uw mening dat alle streekproducten goed moeten worden onderzocht. We moeten de oorsprongserkenning goed aanpakken. Mijns inziens moet dat vooral garanties bieden op het vlak van kwaliteit. Dat moet zorgen voor betere vleesproducten, en dat is ook het doel van het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing, VLAM. Het zou dus vooral om een kwaliteitslabel moeten gaan, en niet om een instrument om zijn of haar markt af te schermen.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Minister, misschien kunt u ons een nota bezorgen met een overzicht van alle producten, en hoe die worden gekwalificeerd. Enkele

weken geleden sprak ik de vereniging van Brewers of Europe toe. Op die dag had het Belgisch bier een indrukwekkende erkenning als cultureel waardevol product gekregen. Labels worden op verschillende niveaus toegekend. De UNESCO doet dat, en ook Europa doet dat. Hetzelfde gebeurt op lokaal niveau. Ik was zelf erg actief opdat mattentaarten een label kregen. Dat label wordt uitsluitend toegekend voor het product dat is geproduceerd met melk van Geraardsbergen en Lierde. De promotie kan worden ondersteund met bijvoorbeeld de uitgifte van een postzegel, zoals gebeurde toen ik minister van PTT was. Ik ben een sterke voorstander van het goed benutten van het streekgebonden karakter van de producten, maar zonder te overdrijven.

Vanochtend hoorde ik op de radio mijn goede vriend Willy Naessens zeggen dat we het dan maar over de salami van de Vlaamse Ardennen moeten hebben. Dat is misschien nog niet zo gek, denk maar aan de publiciteit van de Waalse Ardennen waarin die mensen stelden dat zij de echte Ardennen zijn. Het zorgt voor wat concurrentie met de mooie streek waarin ik mag wonen en leven. Kunt u toch zorgen voor wat documentatie, zodat we beter weten welke elementen van belang zijn, en hoe belangrijk die ook zijn? Het heeft van Geraardsbergen veel lobbywerk gekost om het dossier van de mattentaarten afgerond te krijgen.

Een kleine, maar interessante anekdote. In Oudenaarde stond en staat een fabriek van Samsonite. Het bedrijf wou het label 'Made in France' op zijn luxetassen plaatsen. Dat vereiste evenwel een productiezetel in Frankrijk. Die is er net over de grens gekomen. Als minister van PTT ben ik er dan in geslaagd om de telefoon-tarieven in Belgische handen te houden, hoewel het bedrijf in Frankrijk ligt. Ik zou dus graag vernemen aan welke criteria men moet voldoen om een oorsprongs-erkenning te krijgen. In Keulen stelden we vast dat varkensvleesproducten bijna deelstaat per deelstaat worden aangeboden. Kunnen we meer vernemen over de criteria?

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

Johan Verstreken (CD&V): De Oostendse garnalen zal ik niet 'crevettes de Wallonie' noemen, dat is evident. Maar alle gekheid op een stokje, ik wil toch het voorbeeld van 'Belgian Chocolates' vermelden. Chocolade die in het buitenland door een Vlaamse firma wordt gemaakt, mag op de doos niet de vermelding 'Made in Belgium' of 'Belgian Chocolates' krijgen. De chocolade moet daadwerkelijk in België worden gemaakt. De suggestie van de heer De Croo is goed: kunnen we vernemen hoe de regels precies in elkaar zitten?

Jos De Meyer (CD&V): Een ander voorbeeld hebben we onlangs nog kunnen proeven: het potjesvlees uit de Westhoek.

Ik begrijp uit het gesprek dat plaatsheeft, minister, dat een mogelijk alternatief is dat men de salami uit de Vlaamse Ardennen ook laat erkennen, of de salami uit het Meetjesland of het Waasland, uiteraard mits het doorlopen van een heel specifieke procedure. U zult ons meer informatie bezorgen over wat die procedure juist inhoudt. Ik denk dat we veeleer in die richting moeten kijken dan ons af te zetten tegen een Europese regelgeving, die ook haar voordelen heeft, ook voor bedrijven in Vlaanderen. Daar mogen we zeker en vast niet blind voor zijn.

Is er in een dergelijke procedure een overgangperiode, die de Vlaamse bedrijven in deze situatie hebben om zich eventueel in orde te stellen? Ik denk dat die overgangperiode voor Vlaamse bedrijven die dezelfde benaming gebruiken, economisch gezien bijzonder belangrijk is.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik zal graag een overzicht bezorgen van de procedure die doorlopen moet worden. Er is verwezen naar de erkenning van de biercultuur. Dat gaat dan over de culturele tradities. We kennen allemaal het onroerend erfgoed, maar daar gaat het over de tradities en het roerend erfgoed. Er is bijvoorbeeld ook de frietkotcultuur. Dat is meer een cultureel gegeven vanuit UNESCO. Hier gaat het echt over oorsprongsbenamingen en de productie. Ik zal die verschillende soorten eens allemaal laten olijsten en overmaken. De voorbeelden die zijn genoemd met betrekking tot waar je moet produceren, vallen onder een andere bevoegdheid. Dat valt minder onder onze bevoegdheid. We zullen daar een mooi overzicht van maken.

Er is effectief voorzien in overgangsfases. Die aanvraag is al ingediend door de bedrijven die niet in de Ardennen gelegen zijn en die ook die Ardense salami maken. Zij hebben zo'n dossier ingediend, of zijn daarmee bezig. Dat is dus opgenomen in de regelgeving. Het is niet zo dat je van vandaag op morgen niets meer kunt doen. Die procedure loopt dus, en wij kunnen daar uiteraard ook alle steun aan geven.

Het zal uiteindelijk de Europese Commissie zijn die daarover beslist. De erkenning van de Ardense salami is er nog niet. Dat zal samen bekeken worden: die erkenning en de afwijkingsmogelijkheid. Ik weet niet voor hoelang die overgangperiode is ingediend, dat zullen we eens nakijken. Het zal uiteindelijk de Europese Commissie zijn die daarover beslist.

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Ik dank de collega's voor hun bezorgdheid in dezen. Dit is iets wat we met deze commissie goed moeten opvolgen. De bescherming van namen en producten is ook voor Vlaanderen heel belangrijk, maar we moeten daar wel een bepaalde lijn in houden, zodat het echt het unieke naar voren brengt. Poperingse hopscheuten zijn bijvoorbeeld duidelijk van Poperingen. Dat kan moeilijk ergens anders geteeld worden. We moeten erover waken dat we de markt beschermen, maar waar dat echt nodig is, en daar niet algemene zaken bij gaan betrekken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Verstreken aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de tussentijdse evaluatie van de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) inzake de toekomstverkenning 'problematiek in de Vlaamse visserij' – 733 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

Johan Verstreken (CD&V): Minister, in februari 2016 stelde ik u een vraag over een analyse van de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV) over de problematiek van de opvolging en lokale verankering van de visserijsector. Volgens de analyse zijn er twee cruciale problemen die de toekomst van de visserijsector hypothekeren: de instroom in de sector en hoe we ervoor kunnen zorgen dat de sector in Vlaamse handen blijft. De problematiek werd verder opgevolgd door de Technische Werkcommissie Visserij. Verschillende werkgroepen van het maatschappelijk convenant 'Visserij verduurzaamt', in uitvoering van het project Vistraject, werkten verschillende acties uit.

De SALV heeft nu op eigen initiatief een tussentijdse evaluatie gemaakt van de acties en een aantal bedenkingen geformuleerd. Een van de bedenkingen is dat

Europa de steunmogelijkheden voor de Vlaamse visserij beperkt. Volgens de SALV is de Vlaamse visserij op Europees vlak zeer specifiek en beperkt de Europese regelgeving de mogelijkheden voor het Vlaamse type visserij om steun te krijgen voor nuttige initiatieven voor het bereiken van de duurzaamheidsdoelstellingen. De Technische Werkcommissie Visserij vraagt dan ook om er bij Europa op aan te dringen om een gerichte benadering van de specifieke Belgische visserijsector mogelijk te maken. Tijdens de besprekingen in de commissie Visserij van het Vlaams Parlement is ook al een aantal keer duidelijk geworden dat we botsen met de grenzen van het Europese kader om steun te verlenen aan de visserijsector.

Verder ijvert de SALV in zijn tussentijdse advies voor meer administratieve vereenvoudiging met een loket dat alle diensten van regionale en federale overheden zou omvatten. Volgens de SALV is het ook aangewezen om een programma-manager Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) te benoemen, die de steunmogelijkheden voor zeevisserij optimaal ter beschikking kan stellen.

Minister, wat is uw visie op de tussentijdse evaluatie van de SALV? Welke mogelijkheden ziet u om een gerichte benadering van de specifieke Belgische visserijsector binnen Europa mogelijk te maken? Daar is net voor de kerstvakantie al over onderhandeld.

Voor Landbouw maakt u werk van een subsidiewijzer om de landbouwers wegwijs te maken in de ondersteuningsmogelijkheden die er op verschillende niveaus bestaan. Ziet u opportuniteiten in het opstellen van een gelijkaardige subsidiewijzer voor de visserijsector? Indien niet, waarom niet? Welke mogelijkheden ziet u nog in administratieve vereenvoudiging voor de vissers? Dat hebben we ook gehoord tijdens ons werkbezoek met deze commissie aan de reders. Is een uniek loket bespreekbaar, rekening houdend met de verdeling van de wetgeving in federale en gewestbevoegdheden? Binnen welk forum kan dat het best besproken worden?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega, ik vind het uiteraard een heel goede zaak dat de SALV een tussentijdse evaluatie maakt en een aantal adviezen opstelt. De SALV merkt eigenlijk ook op dat de meeste acties waarin is voorzien, goed worden opgevolgd en goed worden doorgegeven aan de verschillende werkgroepen.

De SALV formuleert vier aanbevelingen waar ik even op inga. De eerste heeft betrekking op het feit dat er bij de Europese Commissie moet worden aangedrongen op een specifieke benadering van de Belgische visserij. Het huidige Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV) loopt tot 2020 en werd vastgelegd in een Europese verordening. Je kunt dit niet zomaar op korte termijn wijzigen. We geven bij overlegmomenten uiteraard de nodige signalen aan de Europese Commissie omtrent de eigenheid van de Belgische visserij en de specifieke noden.

Het Belgisch Operationeel Programma biedt op dat vlak heel wat mogelijkheden die kunnen worden uitgevoerd. De Vlaamse invulling van het Operationeel Programma is onder andere gericht op het bevorderen van de verdere verduurzaming van de sector. We doen dat door het ondersteunen van selectiviteit als belangrijke maatregel tegen teruggooi. Er zal in het bijzonder ingezet worden op maatregelen omtrent de geleidelijke invoering van de aanlandingsverplichting, waar we het al een aantal keer over hebben gehad. Er zijn ook mogelijkheden voor ondersteuning van innovatie alsook voor het investeren in duurzame technologie voor onze vloot.

Ik wil bij deze aanbeveling ook verwijzen naar de jaarlijkse Visserijraad waar de quota worden vastgelegd en waar wij op basis van onze specifieke situatie een aantal uitzonderingen op die quota hebben bepleit en ook kunnen krijgen. Dat toont dat we richting Europa absoluut die eigen Vlaamse visserij heel sterk

benadrukken. Dit jaar waren het harde onderhandelingen, maar we hebben dat op een goede manier kunnen binnenhalen.

Ik kom tot een tweede aanbeveling. De raad vindt dat de informatie op de website een goed overzicht geeft van de steunmogelijkheden, doch vindt het nog onduidelijk hoe deze steun optimaal kan worden aangewend. Daar hebben ze een punt. Dat geldt trouwens niet alleen voor visserij maar ook voor landbouw, het is vaak nogal complex en het heeft vaak te maken met een aantal Europese verplichtingen in die Europese verordening. Om deze reden werd een programmamanager aangesteld. Hij heeft als taak personen die steun wensen aan te vragen, te helpen, advies te geven en te ondersteunen. Ik heb mijn diensten ook de opdracht gegeven om goed samen te werken met deze programmamanager en de nodige informatie ter beschikking te stellen.

Een derde aanbeveling is inzetten op administratieve vereenvoudiging, bijvoorbeeld één loket dat alle diensten van de federale maar ook de regionale overheid omvat. De subsidiemogelijkheden voor visserij kunnen niet worden vergeleken met die voor landbouw. Voor visserij is dit beperkter. Voor landbouw gaat het ook over veel meer aanvragen. Visserij is ook een exclusieve Vlaamse bevoegdheid en het overgrote deel van de vragen kan binnen het eigen departement worden afgehandeld. Mijn medewerkers zijn ook op de hoogte van andere federale bevoegdheden. Het gaat dan vaak over arbeidswetgeving bijvoorbeeld.

Voor visserij kiezen we voor een tweeledige aanpak van subsidiedossiers. Er is de bekendmaking op de website, waar ook de formulieren voor een aanvraag ter beschikking worden gesteld. Op deze formulieren wordt duidelijk aangegeven wat allemaal moet worden aangevraagd. Binnenkort wordt de informatie op de website aangevuld met een rubriek 'veel gestelde vragen'. Daarnaast is er een programmamanager aangesteld die daar een antwoord op moet bieden.

De laatste aanbeveling van de SALV is dat certificering van aangevoerde vissoorten belangrijk is. Ik deel deze mening, daarom zet ik heel sterk in op het project VALDUVIS, dat hier al een paar keer aan bod is gekomen. Vissers kunnen een erkenning krijgen voor de reeds geleverde inspanningen voor duurzaamheid, zoals het verbeteren van de selectiviteit van vistuigen, het vrijwillig vermijden van zones waar ongewenste vangsten kunnen voorkomen maar ook het aanvaarden van periodieke sluitingen van gebieden, het investeren in veiligheid en in communicatie aan boord en een goede verloning van de vissers. Daarnaast zorgt een certificering voor toegang tot bepaalde markten waar een duurzaamheidserkenning gevraagd wordt. Door die labeling hebben wij geen negatieve gevolgen of een concurrentieel nadeel.

Wij nemen de aanbevelingen zeker ter harte en gaan daar verder mee aan de slag.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

Johan Verstreken (CD&V): Minister, ik dank u voor het antwoord. Het is zeer goed dat u aan de slag gaat met de aanbevelingen die u hebt opgesomd. Afgelopen kerstvakantie heb ik vernomen dat men aan de kust heel tevreden is met wat er in de wacht is gesleept in de onderhandelingen met Europa. Dit biedt perspectief, zeker voor de Belgische visserijsector. De quota zijn verhoogd. Ik weet dat sommigen het daar misschien wat moeilijker mee hebben, maar het is altijd een gezond evenwicht vinden tussen natuur en economie. Wat hier op tafel ligt, is een mooi resultaat. Dank in naam van de kleine groep vissers die er bij ons nog is.

De voorzitter: Mevrouw Coudyser heeft het woord.

Cathy Coudyser (N-VA): Mijn collega Sabine Vermeulen had een gelijkaardige schriftelijke vraag ingediend. Ze zou het woord hierover nemen, maar ze is ziek en heeft mij gevraagd om het even over te nemen.

Het is inderdaad goed dat de SALV tussentijds evalueert en daar een rapport van opmaakt zodat we kunnen zien dat er vooruitgang wordt geboekt. Het is ook zo dat met die aanbevelingen rekening wordt gehouden.

Ik wil iets aanvullen bij de administratieve vereenvoudiging, toch een speerpunt van de deze Vlaamse Regering. Minister, u zegt dat het hoofdzakelijk exclusief Vlaamse bevoegdheden zijn die naar een loket gaan. De subsidies zijn wel complex, maar het zijn er niet zo veel als in landbouw. Er wordt gewerkt met de website waar de formulieren ter beschikking zijn.

Het is allemaal goed, maar misschien moeten we een stapje verder gaan. Ik denk maar aan het samenbrengen van verschillende formulieren tot één formulier. Ik denk aan het 'only once'-principe. Wordt dat al nageleefd? Kunnen we daar nog verbeteringen aanbrengen? Het zijn soms kleine dingen. We zouden aan de technische werkgroep kunnen vragen of zij daar mogelijkheden zien. We kunnen misschien met kleine zaken administratief vereenvoudigen. Dit loopt over de beleidsdomeinen heen. We horen dat er heel veel documenten moeten worden ingevuld, en dat die naar verschillende diensten moeten. We moeten daar nog eens over nadenken, met de hulp van de technische werkgroep.

Het overzicht van de steunmaatregelen is er, maar de sector vraagt nog bijsturing, aansturing, bijna begeleiding, om zo goed mogelijk de subsidiemogelijkheden van Europa te gaan gebruiken. De programmamanager heeft daar een belangrijke taak. Er is een taakomschrijving, die ken ik niet precies, waar we misschien 'begeleiding' aan kunnen toevoegen. Deze manager zou op het terrein kunnen helpen bij dat complexe gegeven.

Onze visserijsector heeft een heel specifieke aanpak nodig. Het is goed dat u daar bij Europa op aandringt. Misschien komen er tegen 2020 nog meer mogelijkheden om het subsidiegebeuren binnen Europa algemeen te houden met de keuze voor elk land om op maat in te spelen op de specifieke noden. We hebben al stappen in de goede richting gezet. 2020 kan een kantelmoment zijn om binnen Europa de subsidiemogelijkheden uit te breiden, algemeen maar op maat, zodat de Vlaamse visserij daar kan op inspelen.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Minister, in de SALV-aanbevelingen is er een punt van de certificering van de aangevoerde vis. In de groep die u geciteerd hebt, VALDUVIS (Valorisatie van Duurzaam gevangen Vis), schijnt wat onenigheid te bestaan. Hoever zit dat? Wanneer gaat dat landen?

Er is ook spanning en conflict tussen de reders en de visveiling. U hebt een bemiddelaar aangeduid. Hoever staat dat? Hoe evolueert dat?

De voorzitter: In verband met die tweede vraag, mijnheer De Croo, werd een vraag om uitleg ingediend. U kunt dat uiteraard niet weten, maar ik zou willen dat we de zaak behandelen als die vraag aan bod komt.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, de problematiek van de opvolging is bijzonder scherp in de landbouwsector. Is dat in dezelfde mate het geval in de visserij? Zijn er stimuli ter zake?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: We nemen de administratieve vereenvoudiging zeker mee. Ik zal de diensten nogmaals de opdracht geven om nog meer mogelijkheden te zoeken. Het 'only once'-principe passen we al toe. De gegevens

die we hebben, vragen we niet meer op. Het is belangrijk om dit mee te geven. Als we nog meer kunnen vereenvoudigen, zullen we dat zeker doen.

De vraag naar meer begeleiding bestaat inderdaad. Daarom hebben we die manager aangesteld. Het is belangrijk dat ze een aanspreekpunt hebben, een persoon die hen op weg helpt en op maat begeleidt.

De invoering van het Europees fonds loopt tot 2020. Er is al op maat gewerkt voor Europa. We nemen dat zeker mee voor de opvolging na 2020. We zullen dat zeker vrijwaren.

De timing inzake VALDUVIS is nog niet duidelijk. Die besprekingen lopen volop.

De opvolging is problematisch in de visserijsector. Het is vaak een kapitaalskwestie. De overname van zo'n boot is gigantisch duur. Men heeft daar veel middelen voor nodig. Europa verbiedt daar grote financiële ondersteuning. Daar mankeert het vaak aan. We blijven dit aankaarten bij de EU.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Sofie Joosen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de herziening van de Europese verordening inzake biologische landbouw – 787 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Jos De Meyer

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Minister, al geruime tijd wordt er op Europees niveau gepraat over de herziening van de Europese verordening omtrent biologische landbouw. Het begon vier jaar geleden toen de Europese Commissie het plan opvatte om de biolandbouw future-proof te maken.

In maart 2014 kwam er dan een wetgevend voorstel van de Europese Commissie dat neerkomt op een verstrenging van het lastenboek en dat onwerkbaar is volgens de Europese biosector. Op 13 oktober 2015 stemde de Commissie Landbouw en Plattelandsontwikkeling van het Europees Parlement over hun standpunt ter zake en daaropvolgend werden de onderhandelingen opgestart tussen de Europese Commissie, het Europees Parlement en de lidstaten over het opmaken van de wetgeving.

Maar dat blijkt niet echt te vlotten. Er vonden al meer dan tien zogenaamde trialogen plaats, maar een consensus werd niet bereikt. Dat bleek nog maar op de laatste Landbouwrada, waar wel een voortgangsrapport werd voorgelegd, maar geland werd er niet. 2017 wordt nu vooropgesteld.

Blijvende meningsverschillen zijn er over de decertificering van bioproducten wanneer een bioboer het slachtoffer wordt van overwaaiende pesticiden; over de voorschriften rond biologisch zaaizaad; rond de biologische teelt in serres; en over het uitdoven van een aantal uitzonderingsbepalingen. Europese sectorverenigingen van bioboeren zien in deze langdurende onderhandelingen het bewijs dat het oorspronkelijke voorstel te veel tekorten vertoonde om te dienen als onderhandelingsbasis. Zij willen dan ook dat het voorstel wordt ingetrokken.

Ook u werd, net zoals uw federale collega minister Borsus, blijkbaar gecontacteerd door het Bioforum met de vraag u te verzetten tegen het voorstel van de Europese Commissie.

Zitten de onderhandelingen over de herziening van de verordening inderdaad in het slop? Hoe ziet u de tegenstellingen die een consensus in de weg staan, en eventuele oplossingen?

Bent u inderdaad gecontacteerd door het Bioforum met de vraag om u tegen het voorstel van de Europese Commissie te verzetten? Wat hebt u hun geantwoord?

Wat is het standpunt dat België inneemt? Hoe kwam dit standpunt tot stand?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Joosen, we zijn niet akkoord gegaan met de tekst zoals hij op tafel lag. Dat hebben wij duidelijk gezegd in de raad. Er is dus nog geen akkoord. De nieuwe voorzitter, Malta, probeert nu de tekst aan te passen. Dat zal wellicht terugkomen.

Ik noem u de knelpunten die ervoor hebben gezorgd dat wij er niet akkoord mee kunnen gaan. Er is het feit dat het biolabel geloofwaardig moet blijven en dat we dus voorzichtig moeten omgaan met drempelwaarden voor niet toegelaten substanties. Dat is voor ons cruciaal. Er is ook de bezorgdheid op het vlak van jaarlijkse controles en de omschakeling van gangbare naar biolandbouw. Dat moet voldoende uitgewerkt zijn en op een goede manier aangepakt worden. Dat waren de grote bezorgdheden. Ik heb daarover uiteraard met het Bioforum gepraat. Wij hebben die bezorgdheden samen met hen uitgewerkt.

Er zijn nog heel veel vragen en onduidelijkheden. De tekst is niet goedgekeurd en zal dus opnieuw ter tafel komen. Voor ons zijn die twee punten, die ik net heb genoemd, de grootste knelpunten. Dit wordt met grote zorg verder opgevolgd.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): De initiële insteek van de commissie was een goed uitgangspunt: het vertrouwen van de consument en van de producent in stand houden, en de overstap naar biologische landbouw vergemakkelijken. Ik heb er de documenten nog even op nagekeken. Onder het toenmalige voorzitterschap van Letland werd gezegd dat men graag wou landen in het voorjaar van 2015. We zijn intussen 2017 en het resultaat is er niet. Dat kunnen we allemaal vaststellen. Is het dan niet beter om tabula rasa te maken en van nul te herbeginnen? Of verwacht u nog dat men tot een oplossing zal komen?

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Minister, het duurt al zo lang, ik begrijp dat u ongeduldig bent. Ik ga akkoord: bio moet serieus zijn. De gemaakte kantbemerkingen zijn geldig. Maar u hebt al een versnelling bereikt van de biologische melkveehouderij. Bon, men kan toch de wereld niet stoppen? Er zijn ook initiatieven op het vlak van onze biolandbouw. Hoe maakt u dat? Hoe laat u dat experimenteel gebeuren in afwachting van uw werk – en ik apprecieer dat – op het niveau van de Europese regelgeving? U neemt daar initiatieven. Ik vermoed dat die zodanig zijn dat ze niet kunnen worden gekortwiekt door een eventueel later akkoord. Hoe gaat u daarmee om, in het bijzonder op vraag van de biolandbouwgemeenschap?

Jos De Meyer (CD&V): Ik neem één detail uit de discussie. Mevrouw Joosen wijst terecht op de problematiek van de overwaaiende pesticiden. Minister, ik heb begrepen dat u dat punt ook hebt aangekaart. Mijn bijkomend vraagje is: gaat het over de drempelwaarde op zich of gaat het over de hoogte ervan? Gaat het over het feit dat er soms residuen gevonden worden, of gaat het over de hoeveelheid van de residuen? Men kan natuurlijk worden geconfronteerd met die

problematiek zonder dat men daar als betrokken bedrijfsleider enige impact op heeft. Dat kan veroorzaakt zijn door een buur. Als het gaat over gelijk welk residu, is dat een uitermate moeilijk criterium. Als het gaat over de hoeveelheid, dan krijg je een veel genuanceerdere discussie.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Joosen, ik heb daarnet gezegd dat Malta als nieuwe voorzitter heeft aangekondigd om nog een poging te doen. Wij verwachten daar dus een nieuw initiatief. Maar ik vermoed dat als dat strandt en niet lukt, dat het dan waarschijnlijk wég zal zijn. Maar de poging is er nog. De voltallige Raad en het Europees Parlement zullen daardoor moeten geraken en bekijken of we daar kunnen landen.

Voorzitter, het gaat over de hoeveelheid residuen.

Ik denk dat wij hier allemaal het standpunt delen dat bio op een ernstige en goede manier moet gebeuren en dat het vertrouwen van de consument er moet zijn. Dat is vooral van belang. Anders ondermijnen we de meerwaarde van bio door daaraan te morrelen.

De voorzitter: Mevrouw Joosen heeft het woord.

Sofie Joosen (N-VA): Voorzitter, ik sluit mij graag aan bij uw bekommernis. Het is inderdaad zo dat een bioboer zou kunnen opdraaien voor een eventuele contaminatie waar hij zelf geen schuld aan heeft. Dat is inderdaad een zeer terechte bezorgdheid.

Minister, ik hoop dat uw verwachting om onder het voorzitterschap van Malta nog tot een akkoord te komen terecht is, maar ik denk dat de toekomst er daar in elk geval somber uitziet.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over een coherent beleid voor het Vlaamse voedselsysteem – 811 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Dochy

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, Vlaanderen speelt een betekenisvolle rol in de wereldwijde voedselproductie met zijn hoogproductieve landbouw en exportgerichte agrovoedingsindustrie. Het Vlaamse voedingssysteem kent bijgevolg heel wat opportuniteiten, maar er zijn ook heel wat uitdagingen. Een gemeenschappelijke strategie van alle actoren binnen de overheid, het bedrijfsleven, het middenveld, de onderzoeksinstellingen en de consumenten dient zich nog meer aan. Met andere woorden, 'Voedsel om over na te denken' is niet voor niets de titel is van het nieuwe, lezenswaardige Landbouwrapport (LARA) dat we allemaal hebben gekregen.

Ook volgens de Visie 2050 van de Vlaamse Regering moet in de voedingsketen worden gezocht naar geïntegreerde oplossingen, innovatieve waardeketens en systeeminnovaties in het voedselsysteem. Op die manier kan worden gestreefd naar correcte prijzen voor alle actoren in de voedselketen en een voedselproductie met een kleinere ecologische voetafdruk. Met andere woorden, ook voor de overheid is er een belangrijke rol weggelegd in het streven naar een geïntegreerd voedselbeleid.

De sleutel hiertoe is te starten vanuit het feit dat het om een voedselsysteem gaat. We moeten streven naar een coherent beleid voor de voedselproductie, de voedselconsumptie en de voedingsstromen. Dat is ook een van de aanbevelingen van het rapport. Een eerste stap in de verhoging van de beleidscoherentie kan erin bestaan te komen tot meer beleidsafstemming binnen de overheid. Maar ook afstemming tussen bestuursniveaus, gewesten, federaal, Europa en internationaal, is nodig, aldus het rapport.

Minister, op welke manier zult u streven naar een nog coherenter beleid voor een geïntegreerd voedselsysteem? Welke concrete stappen zijn er al gezet en zullen er nog worden gezet? Hebt u hierover overleg met andere bestuursniveaus? Welke opportuniteiten en uitdagingen ziet u voor het Vlaamse voedselsysteem?

Flanders Agrofood Valley staat bekend om een toenemende efficiëntie in de hoogproductieve land- en tuinbouwproductie, duurzame voeding en onderzoek naar productinnovatie. Op welke wijze zult u deze sterktes van ons Vlaams voedselsysteem meer met elkaar verbinden en uitdragen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer De Meyer, op het ogenblik doen de verschillende beleidsniveaus in ons land al heel wat inspanningen om ons voedselsysteem te laten werken. Het resultaat is er ook. We hebben voldoende, betaalbaar en kwaliteitsvol voedsel. De verschillende beleidsniveaus, Europees, federaal, maar ook de provincies en gemeenten, werken samen elk vanuit hun eigen terrein.

Ons voedingsstelsel wordt gekenmerkt door een performante primaire landbouwproductie, een exportgerichte voedingsindustrie en een uitgebreide afzetmarkt met relatief kapitaalkrachtige consumenten. We zijn dus trots op onze Flanders Agrofood Valley.

Dat wil natuurlijk niet zeggen dat er geen knelpunten zijn. Denk aan de opkomst van voedingsgerelateerde welvaartsziekten of aan de zwakke positie van landbouwers in de keten en hun moeilijkheden om een volwaardig inkomen uit hun activiteiten te halen.

Een coherent voedselbeleid inzake voedselproductie, consumptie én voedselstromen kan dat deels verhelpen, deels, want de problematiek is bijzonder complex en we hebben nu eenmaal met een marktgegeven te maken. Er is samenwerking nodig tussen de verschillende overheden, het bedrijfsleven, het middenveld, onderzoeksinstellingen en de consumenten. Daarvoor richten we een speerpuntcluster Agrovoeding op, die door Flanders Food wordt voorbereid. Die komt tegemoet aan de vraag naar innovatie.

Het nieuwe landbouwrapport 'Voedsel om over na te denken' is daarvoor ook specifiek gekozen. Een klassiek landbouwrapport blijft beperkt tot een deeltje in die cluster, wij hebben nu expliciet gekozen om de hele voedselketen te bekijken en de uitdagingen voor het Vlaamse voedselsysteem in kaart te brengen.

Ik kan niet alles in detail overlopen. Dat is ook niet de bedoeling. In elk geval zijn de ontwikkelingen in Vlaanderen onlosmakelijk verbonden met de Europese en mondiale voedselvoorziening. Ik som enkele zaken op zonder volledig te kunnen zijn.

In 2050 zullen we volgens de Verenigde Naties met meer dan 9 miljard mensen op de aarde zijn. Daarvan zal 70 procent in steden leven. De planetaire grenzen voor landgebruik, genetische diversiteit en stikstof- en fosforstromen dreigen te worden overschreden. De klimaatverandering kan een grote impact hebben op de landbouw.

De verreгаande globalisering van de voedselvoorziening is al een feit. Deze handel houdt ook in dat voor heel wat producten de wereldmarkt de prijs bepaalt, een wereldprijs die heel volatiel is en weinig rekening houdt met de sociale, milieu- of andere kosten van onze producenten.

De toegenomen welvaart in veel landen en de verstedelijking leiden tot een stijging van de gemiddelde voedselconsumptie per persoon. Basisgewassen zoals graan, wortelgewassen en knollen worden gedeeltelijk vervangen door dierlijke producten, plantaardige oliën en suiker.

In verschillende schakels van de keten – denk aan toelevering, distributie en voedingsindustrie – hebben er concentratie en integratie plaatsgevonden. Dat betekent een dominantie van multinationals. Landbouwers, in het Zuiden, maar ook bij ons, hebben daardoor een niet zo comfortabele onderhandelingspositie op de wereldmarkt.

In ontwikkelingslanden gaat voedsel vooral verloren tijdens de oogst, bewaring en verwerking. In geïndustrialiseerde landen vindt het verlies voornamelijk plaats bij de distributie en consumptie.

De Vlaamse consument verspilt gemiddeld tussen de 15 en 23 kilogram voedsel per jaar. Tot zover enkele vaststellingen die impact hebben op het voedselsysteem.

We werken aan een gemeenschappelijke strategie van overheid, bedrijfsleven en onderzoek rond de Flanders Agrofood Valley, wat moet leiden tot een innovatieve, duurzame en multifunctionele bedrijfsvoering op onze agrovoedingsbedrijven. We hebben de speerpuntcluster opgericht. Die clusters zijn de marktniches waarvoor we een goede economische toekomst voorzien. Agrovoeding is er eentje van. Het bevorderen van duurzamere relaties, kennis- en informatie-uitwisseling en transparantie zijn essentiële elementen voor de verduurzaming van de keten. Nieuwe instrumenten moeten leiden tot een eerlijke waardeverdeling en de internalisering van externe kosten. De schakels distributie en voedingsdiensten beschikken door hun directe band met de eindconsument over sterke hefboomen voor een verdere verduurzaming van de consumptie. We blijven ook inzetten op de export van onze kwalitatieve Vlaamse landbouw- en voedingsproducten. VLAM blijft aan promotie doen, in binnen- en buitenland, en verkent nieuwe markten in Europa en de hele wereld. Uw vraag is dus erg relevant, en het beleid zet daar ook op in.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, het betreft een erg complexe problematiek. Het rapport is zo uitgebreid dat we daar gerust enkele vergaderingen aan zouden kunnen wijden. Het model is vrij theoretisch. Ik wil nog even stilstaan bij drie elementen. Een: er wordt gesproken over een efficiëntere samenwerking. Uiteraard gebeurt dat al. Ik kijk even naar de West-Europese zuivelcrisis en het probleem van de prijzen. Een productiebeperking met compensaties voor de bedrijfsleiders zou een goede zaak zijn. Alvorens die aanpassing in de deelstaten is toegepast, verlopen er uiteraard nog heel wat weken en maanden. De storting van de compensaties duurt dan nog wat langer, verschillende maanden. Vanuit het standpunt van de melkveehouder is het zo dat die dan vaststelt dat hij de premie krijgt op het moment dat de prijzen weer aantrekken. Een melkveehouder die dit rapport leest, zal het interessant vinden, maar de praktijk zou toch nog wat efficiënter moeten kunnen. De Europese regelgeving is vrij complex. Deelstaten moeten die toepassen. En het gaat over natuurlijke, biologische processen die men niet kan manipuleren zoals men machines bedient. Ik zeg dit om te wijzen op het spanningsveld tussen datgene wat men op papier zet en de praktijk van alledag.

Een tweede punt, en ik bekijk het opnieuw vanuit het standpunt van boer en tuinder. Opnieuw wordt er gesproken over een sterkere positie van die mensen in

de keten. De sector is uiteraard een vragende partij. Er wordt terecht ingezet op coöperaties en sectororganisaties en dergelijke. Een bedrijfsleider actief in een sector in crisis wil wel resultaten zien, en niet enkel goede intenties. Een derde punt betreft de consument. Dat is terecht. Hij zou duurzaam moeten consumeren. Maar ik stel vast dat de kritische burger – die heel wat bedenkingen uit over het voedselsysteem – op het moment dat hij in een warenhuis staat, niet altijd de kritische burger is, maar wel de man die zo goed goedkoop mogelijk wil inkopen.

De voorzitter: De heer De Croo heeft het woord.

Herman De Croo (Open Vld): Ik ben ervan overtuigd dat we nog veel kunnen leren van het nieuwe LARA. Enige tijd geleden hebben we nog gedebatteerd over de ecologische houdbaarheid van ons landbouwsysteem. De Boerenbond heeft onlangs nog gemeld dat de koolstofvoetafdruk van onze rundveehouderij lager is omdat we betere verslactingspercentages hebben tegenover de klassieke inname die men kan veronderstellen. Wat is uw reactie hierop, minister? Kunnen we de verduurzaming van de rundveehouderij aanmoedigen? Stadslandbouw is nu ook een realiteit. U woont in zo'n omgeving, minister. De brug naar de gewone landbouw kent u beter dan wie ook. Hoever staat het met de verduurzaming?

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer De Meyer, ik hoorde van u veel wijze woorden. De problematiek is inderdaad complex, en die kunnen we vandaag niet ten gronde behandelen. Misschien moeten we hierover eens een gedachtewisseling of hoorzitting organiseren? Ik sta in elk geval ter beschikking, gesteld dat dit nodig zou zijn.

Die meer efficiënte samenwerking is uiteraard nodig. Er worden ook wel maatregelen genomen. Voor ons is het heel belangrijk dat Europa richting het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) veel meer instrumenten uitwerkt en ter beschikking stelt van de lidstaten die meer in die markt kunnen ingrijpen. Dat is een van de punten die we daar op tafel moeten blijven leggen richting het volgende GLB.

Ik geloof in die producentenorganisaties, omdat samenwerken natuurlijk ook mogelijkheden geeft. We geven daar ook opstartsteun voor. Ik denk aan zuivel, varkens en legkippen. Het blijft dus niet bij een theoretisch model. Het is er wel, en het heeft ook zijn effecten. We hebben dat trouwens ook gezien bij de fruitveilingen, waar dat ook goed loopt.

Het klopt dat het rundvlees dat hier wordt geproduceerd, een veel minder grote CO₂-afdruk heeft dan rundvlees dat bijvoorbeeld in Argentinië wordt geproduceerd. We blijven dat ook zeggen en promoten. En binnen onze steun die er nu al is – ik denk aan het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF) en innovatie – wordt daar ook wel rekening mee gehouden: duurzame investeringen krijgen ook meer steun vanuit de Vlaamse overheid. Je ziet daar ook een trend. Het werkt dus wel. Maar voor ons is het ook belangrijk dat in de verschillende handelsakkoorden die worden afgesloten, criteria omtrent duurzaamheid en dergelijke meer worden afgesproken, zodat onze producenten geen financieel nadeel lijden door het feit dat zij investeren in duurzaamheid. Dat is voor ons wel belangrijk, dat Europa daar in het kader van die handelsakkoorden voldoende aandacht aan besteedt. Dat hebben we in het kader van het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) en dergelijke ook voldoende op tafel gelegd.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik wil er alleen nog op wijzen dat er een spanningsveld bestaat tussen het Europese beleid en de

dagelijkse gangbare praktijk en de zorgen binnen de landbouwwereld. Dit is geen pleidooi tegen Europa. Integendeel, ik denk dat de land- en tuinbouwsector Europa meer dan ooit nodig heeft, maar dat een meer efficiënt Europees beleid op het vlak van landbouw, dat sneller en sterker inspeelt op de reële behoeften in de lidstaten, soms toch noodzakelijk is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.